

מאור ושמש

פרשת כי תצא

הרה"ק רבי
קלמן קלונימוס
מקראקא

זי"ע

הקדמה ג

פרק א'

תכלית כל המסכים לסייע לעבודת ה' ז

פרק ב'

עבודת ה' בהתלהבות מאירה את כל המסכים ט

פרק ג'

אין גבול לתענוג בעבודת ה' יד

פרק ד'

על ידי היראה מהפך הצירופים לטוב יז

ניתן להשיג מדי

שבוע

לתרומות, הערות

אה"ק:

0583268992

gmail.com@9260874

עבור גליון "שפת אמת

המבואר" - נא להרשם

באימייל

לשמוע השיעור בשפת אמת

בא"י - 0732951385,

בארה"ב (קול הלשון)

7183952440/3/1/2/9

יו"ר המערכת:

הרב יהודה הלוי וינגרטן -

מערכת הגהה:

הרב מרדכי יעקב שווייד

(מח"ס מנחת חיים)

חברי המערכת:

הרב אברהם ענגלענדער

הרב שמחה פרידמאן

(עורך הגליון "אהבת

שלום המבואר")

הרב יעקב שרגא לויפער

פרשת כי תצא

הקדמה

בדברי תורה אלו של רבינו נכלל בקיצור כל סדר עבודת האדם בעולמו, תכלית בריאתו, סדר עבודתו ואופנה, הפוך בה והפוך בה דכולא בה. הנה בריאת האדם בעולם הזה היא על ידי מסכים רבים לאין ספור המבדילים בין הקב"ה לאדם כביכול, בכל אשר יפנה רואה הוא דברים הנראים כמושכים אותו לטרדות ותאוות הבלי עוה"ז ומרחיקים אותו מעבודת השם ית', וצועק הוא במר לבו לקונו איה אפנה ואנה אלך.

ותירוצו של רבינו הוא ע"ד משלו הידוע של מרן הבעש"ט הק' מהבן מלך שהשתוקק לבא לאביו המלך, אמנם מה עשה המלך, שם חומות רבות בצורות וחיות רעות המסתירות ומבדילות אותו מאביו המלך, אבל בן המלך אשר יודע כי אי אפשר שאביו המלך יחפוץ במות המת כי אם בשובו וקרבתו אליו, ובפרט כי הוא בנו אהובו על כן הוא צועק באהבתו למלך קרבני אליך, ואז מביאו המלך אליו ומראה לו כי אין שום מחיצות רק גינות ופרדסים ומשוררים. ובפשטות עיקר דברי הבעש"ט הק' סובכים על דרכו בקודש הידועה (כמובא בבעש"ט עה"ת פ' כי תבא) כי בידיעת האדם שאין לקליפות שום מציאות ובהכרתו כי הם בבחינת דמיון וכל כוחם הוא ההכרה בהם, אז יתפרדו כל פועלי און.

אמנם עומק גדול יש בדברי מרן הבעש"ט הק', כי באמת בסופו של דבר כאשר בן המלך מגיע לראיית פני המלך אזי מתברר לו כי אותם המחיצות עצמם שראה היו גינות ופרדסים משובבים כל עין, ומשוררים המזמרים בכלות הנפש אל המלך, ויסוד זה למדנו מדברי רבינו המאור ושמש הק', היוסד לנו כי

הוספות והערות

שמעתי ממורי משל קודם תקיעת שופר, מלך אחד עשה כמה מחיצות וחומות ברזל סביבו זה לפנים מזה, וגם חיילות רבות דובים ואריות, בכדי שייראו מגשת אליו, וכל מה שעוברין חומה אחת מפזרין

1. וכמובא בסה"ק אוצר החיים (קאמרנא, פ' נשא מצוה שס"א) שהביא דבריו הקדושים במשל זה ומליצה זו, ועיין עוד באוצר החיים פ' חקת דקמ"ג ע"ג שהעתיק גם כן ביחד המשל עם הנמשל, וז"ל,

על ידי השתקקותו של אדם לבוראו וקיום התורה ומצוות באש להבה הוא מזכך את כל המסכים עד שהם עצמם נהפכים לסייע לו לעבודת השם יתברך. כי באמת כל הבריאה מיועדת במציאותה לסייע לאדם לעבודת השם ית', כאמרם ז"ל (ברכות ו ע"ב), מאי כי זה כל האדם, כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה.

והענין הוא כי כאשר האדם מסתכל בהבריאה מתוך ההכרה האמיתית במציאות השם יתברך בכל מקום ובכל נברא כי הוא מחיה אותם, ויודע שבכל דבר ודבר יש רמז חכמה המביא את האדם לקרבת אלוקים כי טוב, הוא רואה איך שבכל דבר ודבר יש לימוד לעבודת ה', וכל התאוות הם רק בכדי להשתמש בהם לעבודת השם ית', באופן שמעלה את ההשתקקות להמוח לא להסתפק במה שיש לו, וכן בפרטיות יש להעלות כל מידה ומידה לעבודת השי"ת, כי כאשר הוא מתבונן שכל האהבות והיראות שבעולם, של אב ובנו, ושני רעים, ושני אחים, ומשפיע ומקבל, הכל רק משל להשם ית', שהוא אבינו רועינו

הוספות והערות

ופרדסים, משוררים עומדים ומזמרים לפני המלך, וכשבא למדרגת אין אפר נשרפין כל מחיצות ברזל, ומה שהיה מטמא ומרחק טהורים מטהר טמאים, כעין תיקון עתיד, רישא דעשו, ראש פתנים אכזר, כמוס עמדי והבן, והכל מתוקן לסעודה, והאלילים כליל יחלוף והכל טוב וטהור, וגר זאב עם כבש, והבן סודות אלו שגליתי לך ממרן אלקי ריב"ש זצ"ל, עכ"ל.

ובספר מקור מים חיים (עסה"ק בעש"ט פרשת וילך) הובא זאת, ועוד הביא שם מסה"ק זוהר חי (קאמרנא, זוה"ק פקודי דרמ"ב והוא בדרמ"ו ע"א) שכתב וז"ל (בסיום המשל), אז אומר לו המלך, בני חביבי פתח עיניך וראה, ורואה שאין שום מחיצה ולא שום מסך מבדיל, רק עבדי המלך עומדים ומשוררים שירה לפני אל רם, והמלך כל הארץ מאירין מאורו אור אין סוף, והכל אור וחיות ואין שום מונע, ואז יוצא ונכנס עייל ונפיק, זכאה מאן דעייל ונפיק, ואין שום רע ולא קליפה, אמר אויב וגו' (בפ' בשלה) חמשה אלפין שגם שם גנוז אלופו של עולם, וחויז ממנו הכל בטל ומבוטל אין בהם כח, והכל אחיות עינים לנסות בהם הבריות ודי בזה, עכ"ל.

הרבה הוין רב, מדרגות גדולות עצומות השגת רוח הקודש והשגת רזי תורה, והכסיל סוכר שדי לו בזה, ולמה לו למסור נפשו לעבור עוד חומות עצומות, אשר על כל חומה מינויים הרבה יותר מן חראשונה, ויש חזר בשני ויש שעמד בשלישי, אבל בן המלך ברא דמלכא קדישא מעיו המו אל אביו, ובן המלך כשרואה כמה חומות ומחיצות ונהרות ודובים וחיות רעות מסבבים המלך, אמר מה זה מלך רחמן תסתיר עצמך בהסתרות כאלה, וצועק ובוכה אלי אלי למה עזבתני, וכל ההוין יקר משליך לארץ, כי כל הונו ורכושו הוא לראות פני המלך, וכשבא לפני אביו אמר מה זה אבי שהסתרת בכמה מחיצות של ברזל. מחשבות רעות ופניות, שכל אחד מחיצה של ברזל, מדוע דרך רשעים צלחה, כל עוד שמרשיע יותר מצליח יותר, ואביוני עמך דוים וסחופים יורדים, ובאמת מי שיש בו דעת יודע ורואה ה' הצדיק צדיק וישר הוא, הכל בהשגחה לטוב, ומאיר בהארה נפלאה לא יכילהו הרעיון, מתוק מדבש לדורשי יחודך בהרחבת הדעת, וכל היסטורין שעוברין עליו טובים הם בהירים הם, כי לית אתר פנוי מיניה, ובידיעה זאת יתפרדו כל פועלי און, ואין שם מחיצה אלא הכל גנות

הסידות מאור ושמש מפורשת ה

המשפיע לנו חיי עולם.

אמנם יסוד הדבר אינו על ידי התבוננות בלבד, אלא רק בנינה המתגלית בשערי הלב עם השתוקקות האמיתית כרשפי אש שלהבת, ומבואר בדברי רבינו כי ההשתוקקות האמיתית היא דווקא בצירוף היראה שהיא החכמה - ההכרה האמיתית כי כל עבודתו כלא היא לגבי גדלות השם יתברך, כאשר אדם מגיע להכרה שהיא כלשון רבינו "לידע באמת שאינו עושה כלום", וזהו יחוד קודשא בריך היא ושכינתיה על ידי דחילו ורחימו - יראה ואהבה כאחד.

פרק א'

תכלית כל המסכים לסייע לעבודת ה'

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך ולא תשים דמים בביתך, כי יפול הנופל ממנו. הענין הוא בדרך רמז, אבל אין המקרא יוצא מידי פשוטו שהוא מצות מעקה היא מצות עשה, אבל התורה הקדושה מרמז על האדם כאדם בשר ודם המרמז על חבירו באצבע ומחוי ליה במחוג, כן כביכול

ביאור

המרמז על חבירו באצבע ומחוי ליה במחוג. בגמרא מובא שהיה דרך המלכים להראות סימנים, להראות דברי חכמה על ידי תנועות כפי אשר שרצה החכם להראות, ורק החכמים מבינים רמזים אלו, וכן דרך בני מלכים להבין ברמיזה בעלמא, על כן דרך התורה

פי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך ולא תשים דמים בביתך פי ופלא הנפלא ממנו (דברים כב, ח). הענין הוא בדרך רמז, אבל אין המקרא יוצא מידי פשוטו שהוא מצות מעקה היא מצות עשה, אבל התורה הקדושה מרמז על האדם כאדם בשר ודם

הוספות והערות

החכם יכול להצניעה אפילו כדיבור ובפעולה ובזה מראה הוא שחכמתו הוא עצמית וכאמור למעלה שזו היא עניינה של מידת הנצח שהיא התפשטות הבינה ברגלים שהם הדרגות התחתונות.

וכן מבואר בסה"ק קדושת לוי (חידושי אגרות ד"ה אייתי ליה), כי אותו הכסיל הגוי שלא הבין התפשטות אלקותו לדרגות התחתונות חשב כי הזמנים הנמוכים של עקבתא דמשיחא הם משום דאהדרינהו מריה לאפיה מיניה, שהקב"ה אינו משרה אלקותו עלינו, ולא הבין רמיזות שרומז לנו הקב"ה אפילו בדרגות הנמוכות כי שם התפשטות אלקותו ית' אפילו בתוך ההסתרות, וכמאמר הבעש"ט הק' על הפסוק ואנכי הסתר אסתיר פני, שההסתרה היא מה שאין יודעים שההסתרה היא הסתרה בלבד (מו' בבעש"ט עה"ת פ' כי תבא).

1. בגמ' (תגינה ה:), רבי יהושע בן חנניה הוה קאי בי קיסר, אחוי ליה ההוא מינאה עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מניה. אחוי ליה איהו ידו נטויה עלינו. א"ל קיסר לר' יהושע בן חנניה מאי אחוי לך ומאי אחוית ליה. אמר ליה אחוי ליה עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מניה, ואחוית ליה ידו נטויה. אמר ליה קיסר למינאה מאי אחוית ליה, א"ל עמא דאהדרינהו מריה לאפיה מניה. ומאי אחוי לך, אמר ליה לא ידענא. אמר גברא דלא ידע מאי קא מחוי ליה במחוג מחוי קמי מלכא אפקוהו ליההוא מינאה וקטלו. עכ"ל.

ובשור"ת הריב"ש (סי' מ"ה) פירש שהוא חכמה יוונית דהיינו "שלא היו מוצאים דבור בלשון רק שהיו רומזים בידיהם או באצבעותיהם או בשאר אברים ... ובזה היו עושין לפני המלכים". ועומק הענין שמרמזים בגמ' בזה הוא שגודל החכמה הוא כאשר

מרמז התורה על האדם להבין ברמז, ומסתמא שייך הרמז על הפשוט, הגם שאין אנו יודעים האיך שייך הרמז זה מכוון על הפשוטו של זה:

והנה כבר כתבנו כמה פעמים שה' יתברך ברוך הוא עשה השתלשלות העולמות עד העולם הזה השפל, בכמה צמצומים ומסכים המברילים בפני אדם ובפני הקדושה, ועשה ה' יתברך בכיוון, כדי שיהיה

ביאור

והקב"ה צמצם והעלים מצב זה הנקרא אור אין סוף, ויסד את עולם האצילות שבו נגלים מידותיו ית' לברואיו ויכולים לידבק בו רק על ידי מדות אלו, ואח"כ עשה מסך המסתיר על 'עולם האצילות' שבו גלוי בבחינת ראייה איך שכל הברואים בטלים לאלקות בתכלית מציאותם, שמכח מסך זה ניתן מקום לעולם פחות ממנו בדרגה שהוא 'עולם הבריאה' שהיא הכרת אלקות רק על ידי כח השכל וההבנה, ועשה מסך על עולם הבריאה, ובחושך זה נוצר עתה ניתן מקום ל'עולם היצירה' שהוא השגת אלקות מתוך הרגש, ולאחר מכן הסתיר גם כן עולם זה ועשה את 'עולם העשיה' שבו משיגים אלקות על ידי אמונה פשוטה.

נמצא שכל עולם יש עליו מסך שמחשיך על האור שבו. והמסך הוא וילון רוחני, ובעומדנו בעולם העשיה הגשמי הזה – לאחר כל ההסתרות, אין נגלה לעיננו כבוד שמים רק לאחר התאמצות להכנס לעומקו ופנימיותו של העולם, על ידי התעוררות כוחות הרוחניים שבנפש, עד שמגיע לגילוי הנשמה הכרה האמיתית

להראות לישראל בני מלכים רמזי חכמה מה לעשות, כן כביכול מרמז התורה על האדם להבין ברמז, ומסתמא שייך הרמז על הפשוטו, גם בפרטי הציווי על פי הפשט דהיינו מעשה בניית המעקה על הגג יש בו רמז לפנימיות המצווה, הגם שאין אנו יודעים האיך שייך הרמז זה מכוון על הפשוטו של זה.

והנה כבר כתבנו כמה פעמים שה' יתברך ברוך הוא עשה השתלשלות העולמות, עד העולם הזה השפל בכמה צמצומים ומסכים המברילים בפני אדם ובפני הקדושה, לפני בריאת העולמות, היתה נגלית רק המציאות האמיתית שהיא אור אלקותו ולא היה כלל מציאות של עולמות, כלומר לא מבעי שלא היתה מציאות של שום שכל אחר או התבוננות אחרת הסותרת ומתעלמת ממציאות הקב"ה, אלא שאפילו לא היו עולמות של השכלה אלוקית באופן של מידה והגבלה, אלא מציאות אלקותו ית' היתה נגלית באופן שלא היתה במציאות שום ישות אחרת כלל מרוב עוצם האור.

בחירה ורצון ושכר ועונש על ידי זה, ואיש הישראלי מחויב לשבור כל המסכים המבדילים ולהכניע הגוף אל הנשמה שהנשמה תאיר בהגוף ובכל המסכים, שיהיו כולם מאירים באור הבהיר והגוף יאיר כהנשמה.

ביאור

ובכל המסכים, שיהיו כולם מאירים באור הבהיר והגוף יאיר כהנשמה, אופן בריאת הגוף הוא באופן שכל אבר ואבר נועד באופן בריאתו להיות מרכבה לאור הנשמה השייך לאותו אבר. למשל: העין נועדה להיות מרכבה לכח הראיה הרוחני, ואם הוא זוכה לקדש את איבריו לעשות רק רצון ה', אז הנשמה מאירה בהגוף, ושזוכה להגיע לדרגה שעל ידי איברי הגוף עצמם היינו החיות הקדושה שבהם זוכה להשיג אור אלקותו ית'.

אמנם עד שהוא מזכך את גופו אזי כל כוחות הגוף הם מסכים המסתירים על אור הנשמה, דהיינו כוח הראיה הגשמי הרואה רק את חיצוניותו של כל דבר, וכח הטעם הגשמי וכל החושים האחרים הם מסכים המבדילים ומושכים את האדם לגשמיות, עד שיכנע הגוף אל הנשמה להשתמש בהחושים באופן פנימי, לראות ולהתבונן ולחוש בכח החכמה שבכל דבר בלבד.

של עולם האצילות של "אין עוד מלבדו".

ועשה ה' יתברך בכיוון בכוונה ומחשבה תחילה מסכים אלו, כדי שיהיה בחירה ורצון ושכר ועונש על ידי זה, לולי המסכים המסתירים על כבודו ית"ש בעולם לא היה שום בחירה בעבודת ה', כמו שאין לאדם בחירה אם לאכול או לשתות כדי חייו, ולכן יש מסכים המבדילים וממעטים את בהירות התענוג שיש בעבודת ה' שהוא כאור ומזון לנפש האלוקית ממש, ואת אור אלקותו ית' המראה שכל הברואים בטלים אליו בתכלית הביטול כביטול זיו השמש בתוך השמש, וכל מסך מוסיף הסתרה על חבירו, עד שבעולם העשיה הגשמי יש ריבוי קליפות ומסכים המסתירים על נועם אור אלקותו ית'.

ואיש הישראלי מחויב לשבור כל המסכים המבדילים, ולהכניע הגוף אל הנשמה, שהנשמה תאיר בהגוף

הוספות והערות

2. כמו שאמר הרבי ר' ארימלך מליז'ענסק זי"ע שגופו מאיר כאלף נשמות ישראל (כמובא בהיכל הברכה להרה"ק מקאמארנא זי"ע).

פרק ב'

עבודת ה' בהתלהבות מאירה את כל המסכים

ועל ידי מה יוכל זאת, על ידי התורה בדחילו ורחימו ומצוות ומעשים טובים בלהב אש אזי מאיר לארץ ולהגופניות ולכל המסכים שיאירו על ידי אור התורה ועל ידי אור השבת שמאיר באור גדול, ומאיר מכח

ביאור

מאיר לארץ ולהגופניות ולכל המסכים שיאירו על ידי אור התורה מזדככים המסכים עצמם ועל ידם מתגלה אור אלקותו מדרגה לדרגה, שכל התשוקות וההרגשים שבאדם לא יפריעוהו מעבודת ה', רק אדרבה כל רגש ומידה מכוחות הנפש יביאו אותו יותר להתלהבות בתורה ובמצוות, ויתקרבו אותו לשכל האלוקי שעל ידו יוכל להתקרב לאור הביטול הגמור, ועל ידי אור השבת שמאיר באור גדול על ידה מתגלה השורש של החיות של העולם וממילא נכספים וכלים כל הנבראים לשרשם ובטלים כל

ועל ידי מה יוכל זאת, על ידי התורה בדחילו ורחימו ומצוות ומעשים טובים בלהב אש, בעבודת ה' יש שני בחינות שהם כנגד מים ואש (כל' הקבלה - 'חסדים' ו'גבורות'), והעבודה שהיא בחינת אש דהיינו בהתלהבות גדולה, היא לכלות את כוחות הרע ולהאיר את החושך, על ידי ההשתוקקות ברשפי אש להקב"ה, כלות הנפש לאלוקים, כאש העולה ומתלהבת למעלה, ובחינה זו מכניעה את כל הקליפות³. ולכן ידוע מאמר האר"י הק' שהעסק בתורת הנגלה בכח גדול להקשות ולתרץ משבר כח הקליפות.

אזי ע"י התורה ומצוות בהתלהבות

הוספות והערות

באותו בחינה של גילוי אלקותו כמו שהוא למעלה מסדר השתלשלות, שהרי מצד אמיתות מציאות אלקותו אין ח"ו שום חילוק בין העולמות העליונים להתחתונים, ולכן כל הקליפות המסתירים ומעלימים עליו ית"ש – מתבטלים, כמו שנאמר "יתפרדו כל פועלי אוך", כי כל כוחם ושליטתם הוא רק בדרגות התחתונות.

3. וטעם הדבר הוא מפני שענין ההשתוקקות הוא שהאדם אינו מסתפק באור המתגלה לו באותה דרגה שהוא, אלא משתוקק למעלה מהגבול שנתגלה לו, ומכיון שההשתוקקות שלו אינה בגבול, נמצא שההשתוקקות זו היא להקב"ה שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות דהיינו לעצמותו ומהותו ממש, ועל ידי השתוקקות זו הוא מתדבק

י חסידות פרשת כי תצא מפורשת

הקדושה כל המסכים שיאירו גם כן ולא יהיו מסכים כלל, אלא אדרבה המסכים יאירו לו ודרך המסכים יהיה יוכל לעבור דרך שם ולדבק את עצמו בעשר ספירות עד אין סוף ברוך הוא, שאין סוף ברוך הוא האציל אור

ביאור

ארצה להגיע השמימה, ובכל נברא מאיר לו האור האלוקי אשר בו ומסייע לו לגלות אלקותו ית' בתורה ומצוות, וכן מסך עולם היצירה שהם ההרגשים השונים נעשים לו סולם שראשו מגיע השמימה בדיבורי שירה וזמרה להקב"ה, דהיינו שמשמש בכח הדיבור וההרגש שבו להקב"ה - ומשם גופא מתעלה ל'עולם הבריאה', שהוא השכל האלוקי שמתגלה במוח הבינה של

ההסתרים⁴, ומאיר מכח הקדושה כל המסכים שיאירו גם כן ולא יהיו מסכים כלל.

- אלא אדרבה המסכים יאירו לו, ודרך המסכים יהיה יוכל לעבור דרך שם כלומר שהמסכים יהיו מקרבים אותו להשם יתברך, ולדבק את עצמו בעשר ספירות עד אין סוף ברוך הוא כשאדם מזכך את עצמו, אזי 'עולם העשיה' עצמו נהפך להיות סולם מוצב

הוספות והערות

מבריאה הנעלמת, דהיינו ממה שהיו הברואים במחשבתו הויה רוחניות מאוד, והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו בכל מעשה בראשית, והעיקר בהאדם, שהוא מבחר הברואים, הבהיק השם יתברך אליו בהירות משרשו הנעלם שבמחשבת השם יתברך ב"ה:

וזהו ענין מה היה העולם מנוחה, ר"ל השם יתברך נקרא מנוחה כנ"ל, בא שבת בא מנוחה, היינו בהירות הויתם של הברואים, הנעלמת, שהוא מעצמותו יתברך שמו, ואז נתמלאו חשק ורצון אליו, כמו התינוק שהולך אחר מעשה נערות ושוכח באביו, ואחר כך כשרואה את אביו, מחמת חשקו אליו משליך הכל ומתדבק בו, ורץ אליו, מחמת שהוא נתח מנתחיו, כן כביכול כשהשם יתברך מבהיק זיו הדרו אל הברואים, אז מגמת פניהם אליו בתשוקה גדולה, וזהו רצונו שמקווה מהם, וזה סיבת קיומם, וזהו ענין השבת, שהוא השבה אל השורש, ר"ל שהשורש מאיר על הענפים, והענפים חושקים ומתענגים בו ונכספים אליו והוא אחדות השם יתברך:

4. ראה בעל שם טוב בראשית וזלה"ק, ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו', סוד השבת, ובזוהר (יתרו דפ"ח ע"ב) מאי שבת שמא דקודשא בריך הוא, ואמרו רבותינו ז"ל (הובא ברש"י) בא שבת בא מנוחה, פ"י כי הקב"ה נקרא מנוחה שאין שייך בו תנועה, כי תנועה לא שייך כי אם בדבר שהוא בזמן ובמקום אבל הקב"ה הוא אין סוף ואינו נעתק ממקום למקום וגם אינו בגדר זמן, וענין השבת הוא שמתגלה השורש והענפים חושקים אליו, פ"י שיום השבת הוא יום קדוש שמאיר ומתגלה בהירות מקדוש, שהוא הש"י, קדוש הקדושים, ומאיר על הברואים, פ"י כי ענין רוחניות של הכל הוא מה שנאצל במחשבה הקדומה, וזה חיות של הכל, ואחר כך, כשנברא הכל בפועל על ידי השתלשלות, אף על פי כן אותו הרוחניות נשאר למעלה נעלם בשרשו, והחיות שבברואים היה קטן מאוד, שנצמצם לשיוכל להתלבש בגופניות, ואחר שנגמר הכל ביום ו', אילו היה העולם נשאר בזה הבריאה לא היה יכול להתקיים, לזאת אחר גמר כל מעשי בראשית, הבהיק השם יתברך בהירות

הראשון מיניה וביה עד שבכביכול אין חילוק רק שזה עילה וזה עליל, והשתלשל עוד אורות דהיינו עשר ספירות הקדושות בהשתלשלות, עד שהשתלשל עולם הזה השפל החומרי, והאדם הצדיק מאיר כל הדברים

ביאור

ית' חד הם, שהוא ית' אחד יחיד ומיוחד וממילא אין שום פירוד בין ניצוץ בורא לניצוץ נברא, רק בכך שזה 'עילה' - הבורא, וזה 'עלול' הנברא, וכשמתעורר השפעתו של עולם המחשבה הזה, הרי זה משפיע גם על המשך סדר ההשתלשלות להיות כל הספירות בטלות בתכלית הביטול להקב"ה.

והשתלשל עוד אורות, דהיינו עשר ספירות הקדושות בהשתלשלות, ועל ידי ספירות קדושות אלו שבעולם אצילות מאיר אור אלקותו ית' ממש, ומשם מאיר דרך מסך לעשרת הספירות שבעולמות בריאה יצירה ועשיה.

עד שהשתלשל עולם הזה השפל החומרי, מעולמות הרוחניים בריאה יצירה ועשיה נשתלשל עולם הזה הגשמי שבו מורגש רק החומר כמציאות, ואילו הרוחניות והשכל נראה כדבר מופשט ורחוק.

האדם ומורגש בכל חדרי לבו, ומשם באור אלקותו בחינת אצילות, נמצא שכל העולמות מסייעים לו לעלות ולהדבק בבוראו, ואין הם מסתירים על גילוי אלקותו ית"ש אלא להיפך.

והנה עד עכשיו ביאר את מהות הזיכוך הנעשה בהמסכים על ידי עבודה בלהב אש, ועתה מבאר ענין עמוק איך יש כח זה בהמסכים משורש בריאתם להיות בטלים בתכלית להמאציל, שאין סוף ברוך הוא האציל אור הראשון מיניה וביה, עד שבכביכול אין חילוק רק שזה עילה וזה עלול, כי במחשבה ראשונה של שורש הבריאה שברצונו ית', שהיא שורש כל הספירות, כל הספירות שהם שרשי הברואים והנוצרים והנעשים כולם - מאוחדות עמו ית"ש בתכלית היחוד ממש, כי מחשבתו ית' לבריאת העולמות היא אחת עמו ית"ש, שהרי הוא ומחשבתו

הוספות והערות

5. ספירה רוחנית, אך הספירות בטלות לגמרי למאצילן, שהם רק כלי לגלות אלקותו ית' ועל דם ובהם מתגלה אלקותו ית', ולכן הם נחשבות "מיניה וביה" ממש כי מאיר בהם אור א"ס.

6. דגם עולם העשיה ישנו ברוחניות - והיינו השכל של גמר דבר והשלמתו, ובעולם זה שייכים האופנים - המלאכים של עולם העשיה. ולכן

5. בהרבה סה"ק כתבו על עולם האצילות ג"כ תואר זה ד"כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה" ראה למשל עבודת ישראל פ' דברים. דהיינו למשל מידת החסד הוא גילוי אלקותו ממש בתוך הכלי של חסד, וכן גבורה כו', ואע"פ שהספירות הם אור חדש נברא הנאצל מאתו ית"ש, שהרי בעצמותו ומהותו ממש אין לנו שום השגה כלל אפילו בשום

יב חסידות פרשת כי תצא מפורשת

החומריים והעבים עד שמאירין, ומדבק באור החוזר מלמטה למעלה עד

ביאור

מצד המשפיע ב"ה, ו'אור חוזר' הוא ההתקשרות מצד התחתונים להבורא באופן שעל ידי הנבראים עצמם מתחדש ומתגלה אור חדש של חיבור ודביקות לבורא שהאציל את האור, והיינו על ידי ההשתוקקות וכלות הנפש של הצדיקים לבוראם. ובדברי רבינו כאן מבואר כי האור החוזר מזכך ומטהר את כל המסכים.⁸

והאדם הצדיק מאיר כל הדברים החומריים והעבים, עד שמאירין הצדיק שעוסק בעניני עוה"ז בדביקותו הגדולה משפיע בזה לחומרי עוה"ז שתאיר בהם הקדושה העליונה, ומדבק באור החוזר מלמטה למעלה עד אור אין סוף ברוך הוא, 'אור ישר' הוא שפע היורד מהשמים העליונים באופן שההתעוררות והתקשרות השפע היא

הוספות והערות

שיורד והולך עד עולם התחתון עולם הגשמי, והוא בסוד הה' אחרונה שבשם מדת המלכות סוד השכינה ששוכנת בתחתונים, ואין לך דבר שבקדושה פחות מעשרה ועל כל בי עשרה שכינתא שריא (סנהדרין לט), והגם שאור הקדושה נתצמצם ונתמעט מאוד שמה עם כל זה מאיר שמה האור מכל העשר ספירות שבעולם העשיה, ובעולם היצירה שם האור גדול עשר מדריגות מן האור שבעשיה כי מבחינת מלכות דיצירה נשתלשל לבחינת כתר דעשיה ולכן הוא לגבי עשיה בסוד מספר העשירות, ובכריאה נתרבה האור עוד עשר מדריגות מן האור דיצירה והוא בבחינת מספר המאות לגבי האור דעשיה, ובאצילות שמה האור עוד יותר גדול והוא בבחינת מספר האלפים נגד האור דעשיה, וכל השתלשלות העולמות היתה בכדי שיברא עולם התחתון והאדם כמו שדרשו רז"ל כו'.

7. והוא ה'מוחין' שמקבלים בני ישראל לעבוד בהם את ה' ובוה מתדבקים המאציל והנאצלים מצד המשפיע ב"ה, דהיינו שהשפע יורד על ידי הספירות, עד שהצדיק מרגיש הארת דבקות ומציאות הבורא בכל ספירות הנפש שלו שהם כל מיני שכליו והרגשותיו.

8. וכן מבואר בעץ חיים שער הכללים פ"ו, כי

העולם הגשמי שהוא החומר של עולם העשיה הרוחני בבחינת גוף לנשמה, מכונה בכתבי הקבלה ובספרי החסידות בשם עולם החומרי ולא עולם העשיה.

וכמו שכתב בקדושת לוי (בראשית ד"ה עוד יבואר בראשית): ובוה יבואר הפסוק אשר ברא אלהים לעשות, מלת לעשות הוא מיותר. והנראה כי הקדוש ברוך הוא בכל יום מחדש מעשה בראשית ככתוב מחדש בטובו וכו' מעשה בראשית, אך ההפרש שבין מעשה בראשית ובין התחדשות בכל יום מעשה בראשית, שבכל יום מעשה בראשית ברוחני ובמעשה בראשית נתחדש מעשה בראשית הגשמי. וזהו אשר ברא אלהים לעשות, זו שברא ה' עולמות כדי שיוכל לברוא גם עולם העשיה עולם הגשמי.

וכמו שנתבאר במגן אברהם (טריסק, פ' בראשית ד"ה בראשית): הענין ממספרים האלו כי השי"ת הוא בחינת אין סוף ואין תכלית בלי שום גבול וקצבה, וברא את העולמות בבחינת יש מאין על ידי בחינות צמצומים והשתלשלות מעילה לעלול, שאפילו עולם האצילות שבהירת אורו הוא בלי שיעור וערך עם כל זה לגבי אור אין סוף ב"ה וב"ש הוא בבחינת שיעור וקצבה, ובכל עולם נתצמצם האור ביותר עד עולם העשיה ששם הוא צמצום התחתון

אור אין סוף ברוך הוא. וזה שרמזו בחז"ל (חגיגה יב.) אור שברא הקב"ה ביום הראשון אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו דהיינו כנ"ל מסוף העולם, דהיינו מסוף החומריות והעביות מאיר עד סופו, דהיינו סופו למעלה למעלה עד אין סוף ברוך הוא:

ביאור

במסכים עצמם להשגת אלקות, וכל זה נכלל בעבודת הבינה שהיא השגת אלקות.

אמנם בפרק זה מבאר רבינו כי השלימות האמיתית ועיקר דרך העבודה היא כאשר דרך זו מיוחדת עם דרגה אחרת שהיא החכמה, אשר מהותה ביארו בסה"ק היותה "כח מה" – השגה של 'מה', והיא יראת הרוממות וההשגה שכל מהותה היא בביטול והכנעה לאור אין סוף ב"ה, אשר על ידי ביטול ויראה זו מושג אור החכמה.

ויסוד דבה"ק מיוסד על דברי הזוה"ק כי החכמה והבינה מיוחדים תמיד יחדיו, ואי אפשר לידבק בזה בלא זה, וכמה היינו יראת הרוממות הבאה על ידי ההשגה שאינו מבין ואינו משיג, ובינה היינו אהבה הבאה על ידי ההשגה, וממילא אי אפשר לידבק בבורא ית"ש בבינה לבד אלא אם כן דבק גם באור

וזה שרמזו חכמינו ז"ל (חגיגה יב.) אור שברא הקב"ה ביום הראשון אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו, דהיינו כנ"ל מסוף העולם, דהיינו מסוף החומריות והעביות תיבת 'עולם' מורה על העלם והסתר, 'סוף' הוא הדרגה התחתונה שבו, וממילא תיבות 'סוף העולם' מורה על תכלית ההעלם והסתר דהיינו החומריות והגסות, מאיר עד סופו, דהיינו סופו למעלה למעלה עד אין סוף ברוך הוא. תיבת 'סופו' מורה על תכלית הגילוי של האחד יחיד ומיוחד, והם עולמות העליונים והנשגבים, עד שזוכה האדם ליכלל וליבטל לגמרי בעצמותו ית"ש בתכלית הביטול.

הקדמה לפרק: עד כאן ביאר רבינו את סדר העבודה באופן של השגת אלקות והשתוקקות לעלות מעלה מעלה ולשבור את כל המסכים, ולהשתמש

הוספות והערות

עמק המלך (שער יג פרק ו): אבל אבא ואמא לא מתפרשין לעלמין, כמאמר רשב"י פרשת ויקרא [שם] על פסוק 'אכלו רעים' הם אבא ואמא שנקראו רעים, 'שתו ושכרו דודים', הם זעיר ונוקביה שנקראו דודים. הנה בפירושו כי אבא ואמא נאמר בהם רעים, דלעלמין לא מתפרשין כשני

אע"פ שאורות הב' חסדים והשליש המכוסה בחג"ת דו"א אינם נגלים, מכל מקום על ידי האור חוזר העולה למעלה מזדככים המסכים ואז נהפכים האורות המכוסים להיות נגלה, ואז הם מאירים כמו אור המגולים ממש עיי"ש.

9. כמובא בכתבי האר"י הק' פעמים רבות, וכלשון

פרק ג'

אין גבול לתענוג בעבודת ה'

והנה העיקר הכל הוא על ידי היראה אמיתית, שיהיה נרתע ברתת וזיע
ופחד מפני ה' יתברך באמת, הגם שנדמה לו שהוא עובד ה' באמת,

ביאור

החכמה שהיא 'כח מה'.
ורבינו מבאר כי כדי להגיע לדרגה זו של חכמה שהיא יראת הרוממות, יש לפתוח תחילה בדרגה התחתונה שהיא שער לה' ופתח החכמה, היא היראה הפשוטה – שירא מה' ויודע שהוא בטל ומבוטל ואינו עובד את ה' באמת ולא כלל אל אמיתות עבודת ה', ועל ידי זה בא ליראה עילאה שהוא השגת הבורא ית"ש מבלי גבול הנקראת חכמה, באופן שתמיד מכיר ויודע שאינו משיג ויודע כלום ועל ידי זהעד הדרגה העליונה להתדבק באור א"ס ב"ה.

והנה העיקר הכל לשבור את כל הקליפות המסתירות על מציאות אלקותו ית', הוא על ידי היראה אמיתית, הקושי והעזות של הקליפות שבנפש, נמסות ונימוגות מכח היראה שבנפש המחדירה בה את הביטול האמיתי מפני ה' והדר גאווה.

הגם שנדמה לו שהוא עובד ה'

הגם שנדמה לו שהוא עובד ה'

הוספות והערות

שותפין, אבל בזעיר ונוקביה נאמר בהם דודים, לשון חבה שהוא שעת הזווג, שהם פנים בפנים, ואחר כך מתפרשין.

ידע בעצמו שאינו כלום שעדיין לא בא אל אמיתות עבדות ה' ברוך הוא, וכל עת שישגי יותר השגה ירגיש יותר מתיקות ויותר יראה בחכמה ודעת יתירה, וירגיש שזה היראה שהיה לו מקודם וכן האהבה שהיה לו מקודם אינו נחשב לכולם. ומבשרי אחזה אלהי, כשהאדם רואה איזה דבר יפה מראה ותואר נראה לו יפה ואוהב את הדבר הזה וסובר שאין למעלה הימנו, ואחר כך כשרואה דבר היותר יפה בתואר ומראה וכן בטעמים מבין שזה שלפניו כלא נחשב נגד זה, ומתחילה היה סבור על הדבר הזה שאין למעלה ממנו, כן בעבדות הבורא יתברך ישכיל ויבין בכל פעם יותר ויותר, עד כי

ביאור

מתרבה בו היראה יותר ויותר, כי על ידי ההשגה החדשה הוא משיג עוד יותר בחוש עוד השגות בגדלות ה' ומזה מבין יותר עד כמה שלגדולתו ית' אין חקר, וכל עבודתו עד עכשיו שהיתה לפי ההשגה הקודמת אינה נחשבת לכולם בערך גדולתו ית' שנתוודעה לו עכשיו. ומבשרי אחזה אלהי, שכמו במתיקות והיופי הרוחני כל דרגה אינה כלום לעומת זו שמעליה, כך אנו מוצאים בגשמיות שהוא משל לרוחניות, כשהאדם רואה איזה דבר יפה מראה ותואר, נראה לו יפה ואוהב את הדבר הזה, וסובר שאין למעלה הימנו, ואחר כך כשרואה דבר היותר יפה בתואר ומראה וכן בטעמים בתענוג, מבין שזה שלפניו כ'לא' נחשב נגד זה, ומתחילה היה סבור על הדבר הזה שאין למעלה ממנו, כן בעבדות הבורא יתברך ישכיל ויבין בכל פעם יותר ויותר. עד כי ידע באמת שעבדות שלו אינו

באמת, ידע בעצמו שאינו כלום, דהיינו שעדיין לא בא אל אמיתות עבדות ה' ברוך הוא היראה האמיתית היא כשאינו מדמה בנפשו שיש לו איזה תפיסה והשגה בגדלות הבורא ית"ש, ואז גם היראה היא בלתי מוגבלת, אבל אם חושב בעצמו שיש לו איזה השגה ותפיסה בגדלות הבורא ית"ש, הגם שמבין שהוא ית"ש מלך מלכי המלכים ובורא כל העולמות, אזי גם ליראה שלו יש גבול ומידה.

וכל עת שישגי יותר השגה ירגיש יותר מתיקות ויותר יראה בחכמה ודעת יתירה, ירגיש שזה היראה שהיה לו מקודם, וכן האהבה שהיה לו מקודם אינו נחשב לכולם, מכיון שיראת ה' יש בה מתיקות נפלאה הבאה על ידי הקדושה העליונה השורה על מי שבטל להקב"ה וכנאמר "טעמו וראו כי טוב ה'", על כן על ידי מתיקות זו המתחדשת תמיד באהבת ה', האדם מקבל השגה חדשה בגדלות ה' וממילא

ידע באמת שעבודת שלו אינו כלום נגד מה שחייב לעבודת הבורא המתקנה בתכלית המתקנה והנחמד מכל מיני חמורות שבעולם, והוא עדיין אינו משיג כלום ואינו יודע מה עבודת ה', וכשהוא עושה כך תמיד, ויש לו יראה גדולה בעבודת ה' שאינו יוצא בעבודת כזה שהיא כלא ואפס ואופס נגד העבודת שמחויב לבורא כל, ואינו בדמיונות להיות העבודת שלו טוב בעיניו שיוצא

ביאור

ולמדרגות קרבת אלוקים שיכול אדם להגיע אליהם, ואין שום סוף וגבול לעבודת ה'.

וכשהוא עושה כך תמיד ויש לו יראה גדולה בעבודת ה' שאינו יוצא בעבודת כזה, שהיא כלא ואפס ואופס נגד העבודת שמחויב לבורא כל, מנה בזה שלשה דרגות של ביטול במציאות, 'לא', זה מציאות הנראית כקיימת הנשללת מצד האמת, 'אפס' הוא ביטול המציאות בפועל, ו'אופס' היא ביטול המציאות בכח ושורש מציאותה¹⁰, ואינו בדמיונות להיות העבודת שלו טוב בעיניו שיוצא בזה

כלום, נגד מה שחייב לעבודת הבורא המתקנה בתכלית המתקנה והנחמד מכל מיני חמורות שבעולם, והוא עדיין אינו משיג כלום ואינו יודע מה עבודת ה', לאחר שהאדם רואה פעם אחר פעם איך שהמדרגות שהגיע אליהם בתחילה, והיה סבור שהם תכלית קרבת ה' והתענוג שבהם הוא תכלית התענוג, הם כאין וכאפס לעומת התענוג החדש בעבודת ה', וכן אח"כ כשחוזר ומשיג מדרגות גדולות יותר בתענוג גדול יותר, הוא מבין לבסוף השגה חדשה: כי באמת אין שום גבול לתענוג בעבודת ה'

הוספות והערות

אפס מצורת אדם, וכהאי גוונא מציגן בספר בחינת עולם העדר קודם להיות, כי יש העדר שהוא מציאות, ובביאורי לספר בחינת עולם פירשתיו על נכון, וכאן בכפל אפס ואופס כוונתו, שהיה אפס ממציאותו שהוא עתה בו וגם היה אפס מהויה מלהיות הכנה להיות אחרת. אפס ואופס הם שניהם בניקוד כזה, אפס שהוא מקור, ואופס שהוא שם התואר מהקל, הואיל ואשכחן בהפסוק העבר מבנין הקל אפס כסף, "אפס" - תם, האפס לנצח חסדו (תהילים עז) ונוכל לבנות כל הבנין כמבואר בדקדוק.

ובספר מנוח הלבבות כתב על זה: "יש מוחקין

10. לשון אפס ואופס איתא לראשונה בספר חובות הלבבות (השער הראשון שער היחוד פ"ה): ואם נאמר, שעשה את עצמו קודם הויתו, בעת ההיא היה אפס, והאפס לא יהיה ממנו מעשה ולא הנחה, כי האפס לא יעשה דבר כו'. ועל זה כתבו המפרשים שם: "אפס ואופס כמו כי אפס כסף ופירש רש"י אפס כתרגומו שלים עד כאן לשונו כלומר דבר שאינו. נקט שני מיני אפס להורות על אפס מוחלט, כי יש אפס שהוא מציאות ולא מציאות גמור, כדאשכחן בדברי המחבר בשער הבחינה פרק ה' שכתב המציאו אחר אפסו, והם לא נמצא האדם אחר אפס מוחלט, אלא נמצא מדבר הוה רק שהיה

בזה העבודה וסובר שיש לו יראה ואהבה, זה האיש שהוא בבחינה זאת הוא מיחד האדנו"ת בהוי"ה ומיחד הכל ומאיר הכל עד אור אין סוף ברוך הוא כנ"ל.

פרק ד'

על ידי היראה מהפך הצירופים לטוב

יידוע שהאותיות והתיבות נקראים בתים כדאיתא בספר יצירה (פרק רביעי)

ביאור

העבודה וסובר שיש לו יראה ואהבה, זה האיש שהוא בבחינה זאת הוא מיחד האדנו"ת בהוי"ה, ומיחד הכל ומאיר הכל עד אור אין סוף ברוך הוא כנ"ל, שם האדנות מורה על מידת המלכות שהיא הצמצום מדרגה לדרגה, שהיא מצמצמת את גילוי האור והשפע שמהשם הוי"ה המהווה הכל, והצמצום אינו רק המצב של הסתר אלקותו ית' לגמרי, אלא גם המחשבה כי גילוי האלקות שהוא נמצא בו כעת הוא נקרא גילוי אלקות

בשלימות ואינו צריך לעלות לדרגה גבוהה מזו, גם זה הוא חלק מההסתר¹¹, ושם הוי"ה הוא אור ה' שאינו מוגבל ומוסתר, וכשהאדם שגופו אשר בעולם החומרי נמצא תחת מחיצות ההסתר מקשר את השגתו לאור הנשמה שהיא חלק אלוק ממעל ואינה מוגבלת, הוא מקשר בזה את העולמות העליונים שמרומזים בשני שמות אלו.

הוספות והערות

לומר שאין לו ששום סבה המוציאו לפועל כו"ל.
11. ואיתא ממרן הבנש"ט הק' זי"ע ועל פי דברי מרן הרה"ק מקאמארנא מבואר כי בחינה זו שיש לאדם מדרגות של קדושה כדי שיעזוב את התשוקה האמיתית לראות את פני המלך, הם בבחינת שבע חומות גבוהות ואימותות זו למעלה מזו המסתירות את פני המלך ורק מי שהוא אוהב את המלך באמת והוא בן המלך, הוא צועק אבי המלך פתח לי וזוכה בעזרת המלך להגיע אליו, וכדאיתא בס' בן פורת יוסף ד"ע ע"ג כ' וז"ל,

מילת ואופס ויש לישב הגרסא שיש שני מיני אפס, הא' אפס מצד עצמו אבל אינו אפס מצד סיבתו שהיא בכח סבתו לצאת לפועל, רוצה לומר שהוא אפס מן הפועל אבל איננו אפס מן הכח, דרך משל האש היוצא מאבן החלמיש טרם צאתו לפועל הוא אפס מן הפועל, אבל הוא בכח באבן החלמיש שהוא סבתו הב' שהוא אפס מעצמו ומסבתו, רוצה לומר מן הכח ומן הפועל, ויש כאן בא להורות על המין הב' שההוא אפס לגמרי, על כן אמר "אפס ואופס", אפס מצד עצמו ואפס מצד אחרים, רוצה

יה חסידות פרשת כי תצא מפורשת

שני אבנים בונות שני בתים וכו', ואיתא (זוהר ח"א כט.) בראשית ב"ת ראשית

ביאור

למשל מאותיות א' ב' 'אב' ו'בא'. ומכאן אנו לומדים כי תיבת 'בית' הוא כינוי לצירוף אותיות שעל ידם מתגלה אור חדש.

ואיתא (זוהר ח"א כט.) **בראשית ב"ת** ראשית בנין התיבות מהאותיות, הנקרא "בית"¹², יש להם 'בית' היינו שני 'ראשית' דהיינו שני כוחות שהם ראשית

וכו' כלומר שכמו שאפשר להרכיב עם האבנים כל מיני בתים בכל מיני אופנים, כך האותיות אפשר לבנות בהם בתים שונים שהם תיבות התורה שבהם מתגלה האור האלוקי, וכפי סדר האותיות כך מתגלה האור שהוא הפנימיות, ולהפך מצורה זו לצורה כזו, ומשני אותיות אפשר לבנות שתי תיבות,

הוספות והערות

מלך רחמן תסתיר עצמך בהסתרות כאלה, וצועק ובוכה אלי אלי למה עזבתני, וכל ההון יקר משליך לארץ, כי כל הונו ורכושו הוא לראות פני המלך, וכשבא לפני אביו אמר מה זה אבי שהסתרת בכמה מחיצות של ברזל. מחשבות רעות ופניות, שכל אחד מחיצה של ברזל, מדוע דרך רשעים צלחה, כל עוד שמרשיע יותר מצליח יותר, ואביוני עמך דוים וסחופים יורדים.

ובאמת מי שיש בו דעת יודע ורואה ה' הצדיק צדיק וישר הוא, הכל בהשגחה לטוב, ומאיר בהארה נפלאה לא יכילהו הרעיון, מתוק מדבש לדורשי יחודך בהרחבת הדעת, וכל היסורין שעוברין עליו טובים הם בהירים הם, כי לית אתר פנוי מיניה, ובידיעה זאת יתפרדו כל פועלי און, ואין שם מחיצה אלא הכל גנות ופרדסים, משוררים עומדים ומזמרים לפני המלך, וכשבא למדרגת אין אפר נשרפין כל מחיצות ברזל, ומה שהיה מטמא ומרחק טהורים מטהר טמאים, כעין תיקון עתיד, רישא דעשו, ראש פתנים אכזר, כמוס עמדי והבן, והכל מתוקן לסעודה, והאלילים כליל יחלוף והכל טוב וטהור, וגר זאב עם כבש, והבן סודות אלו שגלית לך ממרן אלקי ריב"ש זצ"ל, עכ"ל.

12. וצריך עיון הלשון "בית" אם הוא לשון "בתים" או לשון ב' שהוא שניים, או שלשון אחד עולה לשני משמעויות כאחד.

שמעתי ממורי זלה"ה משל שאמר קודם תקיעת שופר, שהיה מלך אחד חכם גדול ועשה באחיות עינים חומות ומגדלים ושערים, וציוה שילכו אצלו דרך השערים והמגדלים, וציוה לפזר בכל שער ושער אוצרות המלך, ויש שהלך עד שער אחד וחזר, ויש וכו', עד שבנו ידידו התאמץ מאוד שילך אל אביו המלך, אז ראה שאין שום מחיצה מפסיק בינו לבין אביו, כי הכל היה אחיזת עינים, והנמשל מוכן ודפח"ח, עכ"ל. ובס' אוצר החיים פ' נשא מצוה שס"ג דבריו הקדושים במשל זה ומליצה זו, ועיין עוד באוצר החיים פ' חקת דקמ"ג ע"ג שהעתיק גם כן ביחד המשל עם הנמשל, וז"ל, שמעתי ממורי משל קודם תקיעת שופר, מלך אחד עשה כמה מחיצות וחומות ברזל סביבו זה לפנים מזה, וגם חילול רבות דובים ואריות, בכדי שייראו מגשת אליו, וכל מה שעוברין חומה אחת מפזרין הרבה הון רב, מדרגות גדולות עצומות השגת רוח הקודש והשגת רזי תורה, והכסף סובר שדי לו בזה, ולמה לו למסור נפשו לעבור עוד חומות עצומות, אשר על כל חומה מינויים הרבה יותר מן הראשונה, ויש חזר בשני ויש שעמד בשלישי, אבל בן המלך ברא דמלכא קדישא מעיו המו אל אביו, ובן המלך כשרואה כמה חומות ומחיצות ונהרות ודובים וחיות רעות מסבבים המלך, אמר מה זה

וראשית הוא חכמה בחכמה יבנה בית (משלי כד, א), ואדם כזה כנ"ל הוא עושה

ביאור

מִרְן הַבַּעַשׂוּט הַק', שִׁבְסַפֵּר דָּגַל מַחְנָה אִפְרִים (ר"פ אִמּוֹר) וְז"ל, יָדוּעַ מֵאֲדוֹנֵי אֲבֵי זְקִינֵי זִלְלָה"ה וְהִיּה מְרַגְלָא בְּפּוּמִיָּה תְּמִיד עַל פֶּסוּק (מְשָׁלִי טו, יד) תְּחַמַּת מְלָךְ [מְלֹאֲכֵי מְוֹת] וְאִישׁ תְּחַכֵּם יִכְפָּרְנָה, וְאָמַר עַל מַעֲשֵׂה שֶׁהִיּה בַק"ק זִסְלַב יִצ"ו שֶׁהִיּה שֵׁם פַּחַד גְּדוּל, עַד שֶׁבֵרַח כְּבוֹד הַרֵב הַמְּנוּחַ מו"ה דוֹד אֲב"ד מֵאוֹסְטֵרְהָא, וְאֵא"ז ז"ל הִיּה בַק"ק קֵאֲמִינְקָא, אָמַר שִׁיְהִיָּה שֵׁם פַּחַד קֶשֶׁה, וְאָמַר עַל זֶה פִּירוּשׁ הַפֶּסוּק הַנ"ל, וְשׁוֹרֵשׁ הַדְּבָרִים כִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹצֵאֵן אוֹתִיּוֹת לְהַנְהִיגַת הָעוֹלָם, וְכִשְׁבָּא לְעוֹלָמוֹת מִצְטַרְפִּין הָאוֹתִיּוֹת לְפִי בַחֲיִנַת הַמְּקַבְּלִים הֵן לְטַב וְהֵן לְהִיפּוּךְ ח"ו, וְכִשִּׁישׁ צַדִּיק שֶׁהוּא חֲכָם בְּעוֹלָם, וְיודֵעַ הָאוֹתִיּוֹת שִׁיִּצְאוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָף עַל פִּי שֶׁהֵם מִצְטַרְפִּים חֲלִילָה שְׁלֹא לְטוֹבָה, יוֹכֵל לְהַפּוּךְ הַצִּירוֹפִים עַל יַדֵּי חֲכַמְתוֹ וְתַפְלָתוֹ, כְּמוֹ לְהַפּוּךְ מִן 'מַת' – 'תַּם', וּמִן 'נִגְע' – 'עֲנַג', הַכֹּל לְפִי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַגִּזְרֵי דִין, וְסִיפֵר שֶׁכֵּן עָשָׂה בְּזִסְלַב, שֶׁרָאָה שִׁיִּצְאוּ צִירוֹפִים לֹא טוֹבִים, וְעָשָׂה מֵהֵן צִירוֹפִים אַחֲרִים, וְנִשְׁאַר רִשְׁמִתָּן פַּחַד, וְהִבֵּן זֶה כִּי זֶהוּ כֹלֵל גְּדוּל, עַכ"ל. וְכִּס' אֹרֵךְ הַמֵּאִיר פ' וִירָא כְּתוּב וְז"ל, וְשִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִלְלָה"ה שֶׁפַּעַם אַחַת הִיּה רַעַשׁ גְּדוּל בְּעִיר, וְיַחֲרָדוּ כֹל הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחְנָה מִן הָרַעַשׁ, וְאָמַר לָהֶם הַבַּעַשׂוּט זִלְלָה"ה אֵל יָרַע זֹאת בְּעֵינֵיכֶם, כִּי הָרַעַשׁ הוּא שֶׁהָאֲדוֹן

לָהֶם וְעַל יָדָם נַעֲשִׂים הַצִּירוֹפִים. בְּתִיחְלָה בַחֲיִנַת הִירָאָה (סְפִירַת הַמַּלְכוּת) הַנִּקְרָאָת בַּבַּחֲיִנַת רֵאשִׁית כִּי עַל יַדֵּי בָאִים הָאוֹתִיּוֹת לְיַדֵּי צִירוּף וְהֵינּוּ מֵה שִׁיּוֹדַע שְׁאִינּוּ יוֹצֵא יַדֵּי חוֹבָה בְּעַבּוּדָתוֹ, וְהַשְׁנִיָּה הִיא סְפִירַת הַחֲכַמָּה שְׁאֵלִיָּה מְגִיעִים לְאַחַר הִירָאָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהִיא יִרְאָת הַרוֹמְמוֹת – יִרְאָה עֵילָאָה, וְכַדְבְּרֵי רַבִּינוּ לְעֵיל שְׁעַל יַדֵּי הִירָאָה שׁוֹבֵר כֹּל הַמַּחֲצוֹת וּמְגִיעַ עַד הַדְּרָגָה הָעֵלְיוֹנָה לְהַתְּדַבֵּק בְּאוֹר א"ס ב"ה.

וּמֵבָאָר מֵהָ הִיא רֵאשִׁית וְרֵאשִׁית הוּא חֲכַמָּה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב רֵאשִׁית חֲכַמָּה יִרְאָת ה', וְקַמ"ל שֶׁבַחֲכַמָּה נַעֲשִׂים הַצִּירוֹפִים שֶׁמֵּהֶם נִבְרָאוּ הָעוֹלָם וְכֹל הַבְּרוּאִים, וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּחֻמְרָא יִפְּנֵה פִּיתָ (מְשָׁלִי כד, א).

וְאָדָם כֹּזֵה שֶׁמַּחֲשַׁבְתּוֹ תְּמִיד בִּירָאָה, דֵּהֵינּוּ שְׁאִינּוּ יוֹצֵא יַדֵּי חוֹבָתוֹ כְּנוֹכַח לְעֵיל הוּא עוֹשֵׂה צִירוֹפִים טוֹבִים, הָאוֹר הָעֵלְיוֹן נִשְׁפַּע בְּאוֹפֵן שֶׁל 'אוֹרוֹת' ו'כֹּלִים', ה'אוֹר' הוּא הַשְּׁפַע וְה'כֹּלִים' הוּא הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹרוֹת הֵם הַשְּׁפַע וְהַכֹּלִים הוּא כַח הַקִּיבּוּל לְהַשְּׁפַע כְּפִי שֶׁהַמְּקַבְּלִים רְאוּיִים אֵלָיו מִצַּד מַעֲשִׂיהֶם, וּמִכִּיּוֹן שֶׁכֵּן נִמְצָא שֶׁבַּכַח הַמְּקַבְּלִים לְהַפּוּךְ אֵת הַשְּׁפַע גַּם אַחַר שֶׁנִּתְקַבַּל בְּה'כֹּלִים' עַל יַדֵּי שֶׁמַּהֲפִכֵן אֵת סֵדֵר הַכֹּלִים שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת, לְמִשַׁל מ'עֲנַג' ל'נִגְע' וְכִי"ב.

וְעֵינָן נִפְלָא זֶה מִבּוֹאָר בְּהַרְחַבָּה בְּדַבְּרֵי

צירופים טובים, מחמת שיש לו יראה אמיתית שעדיין לא יצא בעבודת שלו ואין לו כלום יראה ואהבה, אזי ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא, י), והוא מאיר הבתים מכח צירופי התיבות והאותיות שלו:

והנה האדם המשכיל יוכל להבין שעבודת שלו אינו כלום, מכח שרואה בעצמו שנופל כמה פעמים ממדריגתו ואם היה עובד ה' באמת לאמיתו לא היה נופל ממנו, ומוכח שלא היה עדיין באמת, עד שזוכה למדת היראה באמת לאמיתו אז הוא מתחיל להיות עובד ה' ונקרא זאת התלהבות

ביאור

הוא להתדבק בשורש האלוקי כפי שהוא למעלה מגבולות העולם, והיינו על ידי היראה הבלתי גבולית בגדר ושיעור שהיא דבוקה בשפע החכמה שלמעלה מהעולם, ועל ידי כן יכול לשנות את צירופי הבתים.

והנה האדם המשכיל יוכל להבין שעבודת שלו אינו כלום, מכח שרואה בעצמו שנופל כמה פעמים ממדריגתו, ואם היה עובד ה' באמת לאמיתו לא היה נופל ממנו, ומוכח שלא היה עדיין באמת, אם מהותו האמיתית השתנתה להיות בעבודת ה' לפני קונו, לא יתכן שיפול מזה בזמנים שמסתלקים ממנו המוחין, ועל כרחך שרק על ידי המוחין שהשפיע לו הקב"ה באותה עת האיר לו אור התענוג בעבודת ה', אבל מצד עצמו לא נזדכך חומר כראוי ולכן תמיד בהסתלק המוחין ממנו הוא חוזר ונופל, עד שזוכה למדת היראה באמת לאמיתו, אז הוא מתחיל להיות עובד ה', ונקרא זאת התלהבות בדרך ה',

יצוה ליקח 'ערש' לחפציו, וכן הוה, ונמצא שיש כח ביד המשכיל וחכם אמיתי, להפוך צירוף רע"ש לצירוף ער"ש עכ"ל.

והטעם שיכול להפך הצירופים, מחמת שיש לו יראה אמיתית שעדיין לא יצא בעבודת שלו ואין לו כלום יראה ואהבה, אזי ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא, י) דהיינו שהוא מחבר את צירופי התורה אשר בקרבו – עבודתו – לשרשו שהוא היראה האמיתית הנקראת ראשית חכמה, והוא מאיר הבתים מכח צירופי התיבות והאותיות שלו, צירופי האותיות זה לזה הוא מכח ספירת המלכות - האופן בו העולם מקבל את גזירות ה' לפי מעשיהם, אבל השפע האלוקי אחד הוא – להאיר בעולם ידיעת מציאות ה' בכל אופן ואופן, שאם מתקלקלים מעשיהם של הנבראים הרי שפע זה יורד באופן של גבורה וגזירות לא טובות רח"ל על מנת להחזירם למוטב, והתקנה לזה

הסידות מאור ושמש מפורשת כא

בדרך ה', וזה השער לה' צדיקים יבואו בו ואז שוב אינו נופל מזה, ואז מתחיל להיות הולך מכאן ואילך בעבודת ה' יתברך ומיחד אדנו"ת בהוי"ה ומאיר הכל מסוף העולם ועד סופו עד אור אין סוף ברוך הוא:

ומשם בארה הפסוק שלפנינו, כי תבנה בית חדש דהיינו שתעשה צירופים הנקראים בתים כנ"ל, ועשית מעקה לגגך פירוש כי מעקה עם הכולל גימטריא יראה, גגך גימטריא הוי"ה שהוא גימטריא כ"ו, וזה ועשית מעקה לגגך שתיחד יראה שהוא היכל ושער שהוא אדנ"י, ליחד לגגך שהוא הוי"ה ואהבה, ליחד הכל הוי"ה באדנ"י כנ"ל. ולא תשים דמים בביתך, פירוש שלא תשים אצלך דמיונות שתהיה סובר שעשית הבתים באהבה ויראה כראוי, והבחינה הוא על זה כי יפול הנופל ממנו, שתראה

ביאור

את הנבראים מלצאת חוץ למקומם וליפול לתהום הרוחנית, גגך גימטריא הוי"ה שהוא גימטריא כ"ו, כמו שהגג הוא מכסה על הארץ וביניהם הבית, כך שם הוי"ה קודשא בריך הוא משפיע להשכינה הק' הנקראת בזוה"ק ארץ, וזה וְעָשִׂיתָ מַעְקֵה לְגַגְךָ, שהמעקה עצמו יהיה מחובר לגג, היינו ליחד ולחבר את היראה עם החכמה - קודשא בריך הוא ושכינתיה, שתיחד יראה שהוא היכל ושער שהוא אדנ"י ליחד לגגך שהוא הוי"ה ואהבה, ליחד הכל הוי"ה באדנ"י כנ"ל.

וְלֹא תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ דָּמִים מלשון דמיון, פירוש שלא תשים אצלך דמיונות שתהיה סובר שעשית הבתים באהבה ויראה כראוי, והבחינה הוא על זה לבחון שכן הוא שאינך בדרגת השלימות, כי יפול הנפיל

וזה השער להוי"ה צדיקים יבואו בו, היראה היא שער להוי"ה כלומר ללכת על ידה במעלות הקדושה בהתלהבות והשתוקקות אמיתית ברת קיימא, ואז שוב אינו נופל מזה מכיון שהוא מקושר להיראה האמיתית הנקראת ראשית חכמה, ואז מתחיל להיות הולך מדרגה לדרגה מכאן ואילך בעבודת ה' יתברך ומיחד אדנו"ת בהוי"ה, ומאיר הכל מסוף העולם ועד סופו עד אור אין סוף ברוך הוא: ומשם בארה - הביאור של הפסוק שלפנינו, כי תבנה בית חדש, דהיינו שתעשה צירופים הנקראים בתים כנ"ל, וְעָשִׂיתָ מַעְקֵה לְגַגְךָ, פירוש כי מעקה עם הכולל גימטריא יראה, המעקה המורה על גבול ומידה העושה גבול ומחיצה ממקום חיים למקום מות, מורה על היראה שהיא מגבילה ותוחמת

שכמה פעמים נופל ממדריגתו, מוכח שלא היה באמת עדיין עד שמייגע עצמו לידע באמת שאינו עושה כלום ובא ליראה האמיתית כנ"ל, ומיחד אדנ"י בהוי"ה ומאיר מסוף העולם ועד סופו כנ"ל, ודו"ק:

ביאור

מפנו, שתראה שכמה פעמים נופל ממדריגתו, מוכח שלא היה באמת עדיין, עד שמייגע עצמו לידע באמת שאינו עושה כלום ובא ליראה האמיתית כנ"ל, ועל ידי הביטול האמיתי הוא זוכה שיהפכו המוחין הקדושים להיות חלק ממנו וגופו נהפך להיות קדוש והוא כלי לגילוי אור האלקות בנפשו, ומיחד אדנ"י בהוי"ה כי יראה כזאת שמכיר שהכל מכח הקב"ה הנותן לו ומשפיעה לו, היא מיוחדת עם האהבה שמאירה בהכרת המקבל כי כל אשר לו הוא מהנותן המשפיע לו במתנת חנם, ומאיר מסוף העולם ועד סופו כנ"ל, ודו"ק: